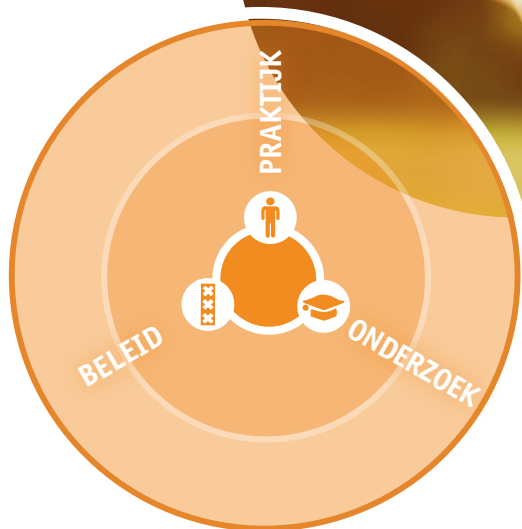

Academische werkplaats AGORA is een samenwerkingsverband tussen GGD Noord- en Oost-Gelderland en Wageningen Universiteit. AGORA bundelt kennis uit praktijk, onderzoek en beleid en slaat zo een brug tussen deze gebieden.

Graag delen we onze kennis met gemeenten en maatschappelijke partners in de regio Gelderland. In deze folder gaan we in op de instrumenten, methodieken en handreikingen die wij hanteren en die u kunt inzetten voor vraagstukken rond de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid.

AGORA Productenfolder

ONZE EXPERTISE BINNEN BEREIK

In de afgelopen jaren werkte AGORA (samen) aan een breed scala aan innovatieve projecten waarbinnen veel kennis en ervaring is opgedaan. Deze projecten varieerden in grootte, thematiek en financiering. Soms had de GGD de trekkersfunctie en sloot de universiteit aan, soms waren de rollen omgedraaid. Maar juist de samenwerking leverde méér op.

TRENDONDERZOEK: ONTWIKKELINGEN IN DE TOEKOMST

Zijn er in uw gemeente trends te signaleren op het gebied van eenzaamheid bij ouderen? Wat zegt dit over het uitgevoerde beleid in een samenleving die verandert. En wat betekent dit voor de toekomst? Met trendonderzoek zijn deze vragen te beantwoorden.

Data van de GGD Gezondheidsmonitors zijn uitermate geschikt om trendonderzoek uit te voeren; hierbij werken GGD en Universiteit nauw samen.

Ervaringen uit Eenzaamheidspreventie ouderen

Binnen AGORA voeren we uitgebreid onderzoek uit naar de vraag of ouderen van nu eenzamer zijn dan vroeger. Rianne Honigh-de Vlaming: "Uit het trendonderzoek komt naar voren dat eenzaamheid onder 65-plussers tussen 2005 en 2010 niet is toegenomen. Wel zagen we een duidelijke toename in eenzaamheid bij ouderen met mobiliteitsproblemen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het voor deze groep mensen moeilijker wordt om 'mee te doen' in de gemeente. Winkels in de buurt verdwijnen bijvoorbeeld waardoor voorzieningen voor hen moeilijker bereikbaar worden. Een aanbeveling voor gemeentelijk beleid is om bij het beperken van eenzaamheid in het bijzonder op deze ouderen te letten."

Wij informeren u graag op een manier waarmee u snel aan de slag kunt:

- Voor diverse gemeenten ontwikkelden wij op basis van onderzoek een stappenplan 'Alcoholbeleid en sportverenigingen in de praktijk' om samen met sportverenigingen tot breed gedragen afspraken rondom verantwoord alcoholbeleid te komen.
- Voor de gemeente Oost Gelre ontwikkelden we de handreiking 'Het schrijven van een evaluatieplan' voor de evaluatie van een sportinstuif voor mensen met een verstandelijke beperking.
- Voor de Regio Noord- en Oost-Gelderland ontwikkelden we de factsheet 'Mantelzorg' die input geeft voor de discussie in welke mate het verlenen van mantelzorg vanzelfsprekend is.

GBIEDSANALYSE: INPUT VOOR SOCIALE WIJKTEAMS

Wilt u uw sociale wijk- of gebiedsteam zo goed mogelijk toerusten? Dan zijn gegevens op wijk- of gebiedsniveau van grote waarde. GGD werkt bij het opstellen van deze analyses voor gemeenten samen met verschillende lokale en landelijke partijen.

Voor gebiedsanalyses maken we gebruik van bestaande gegevens van o.a. CBS, GGD, gemeente en het Regionaal ondersteuningsorgaan van de eerste lijn (ROS). Denk hierbij aan data over bevolkingssamenstelling, gezondheid, zorg- en WMO-gebruik, leefstijl en sociale omgeving. Waar mogelijk geven we een doorkijkje naar de toekomst. Wageningen Universiteit denkt mee over de juiste verwerking en interpretatie van de gegevens. Een gebiedsanalyse brengt alle relevante gegevens overzichtelijk in kaart zodat in één oogopslag duidelijk is hoe de verschillende wijken of gebieden zich tot elkaar verhouden. Ter verrijking bespreken we de verzamelde gegevens met personen die de wijk of het gebied kennen. Zo krijgt de gegevensanalyse meer betekenis en plaats in de lokale context.

Het inzicht dat de gebiedsanalyse oplevert, kan de gemeente gebruiken bij de samenstelling van sociale wijk- of gebiedsteams. Daarnaast biedt het de leden van de teams belangrijke informatie over het gebied waarin zij werken.

WAARDERENDE GESPREKKEN: EEN SCHAT AAN INFORMATIE

Bij waarderende gespreksvoering (Appreciative Inquiry) onderzoeken betrokkenen samen wat werkt in een bepaalde situatie, in plaats van zich te richten op wat er verkeerd gaat. De focus ligt op constructieve samenwerking vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Deze vorm van gespreksvoering is goed bruikbaar binnen verschillende fasen van een project.

Ervaringen uit Gezond Ouder Worden

AGORA deed ervaring op met waarderende gespreksvoering binnen het project Gezond Ouder Worden. Myriam van Tol en Jeanette Lezwijn: "Het resultaat van deze methodiek was dat er tijdens de gesprekken met deelnemers van de werkgroepen in de wijken Orden en Anklaar (Apeldoorn) veel interessante informatie boven tafel kwam. Hier konden we constructief mee verder. Het werden echt gesprekken die ertoe deden en waar nieuwe energie uit voort kwam."

DOELENBOOM: OVEREENSTEMMING VOOR MEER EFFECT

Er zijn vele wegen die naar Rome leiden. Ook beleidsdoelstellingen zijn op veel manieren te realiseren. Voor effectief beleid is overeenstemming nodig over de af te leggen weg en het te bereiken doel. Zeker als meerdere partners betrokken zijn. Het opstellen van een doelenboom is een middel om tot onderlinge overeenstemming te komen.

Startpunt van een doelenboom is het formuleren van het hoofddoel van het beleid: Wat willen partijen op de lange termijn bereiken? Dit hoofddoel wordt uitgewerkt in globale subdoelen voor de middellange termijn die vervolgens worden gespecificeerd in SMART-geformuleerde doelen voor de korte termijn.

ACTIVITEITENDIALOOG: PLANNEN MAKEN DOE JE SAMEN

Met behulp van de ActiviteitenDialog die AGORA ontwikkelde, kunnen (lokale) werkgroepen gezamenlijk in een aantal stappen komen tot een concreet (lokaal) activiteitenplan waarvoor draagvlak is. Inclusief afspraken over rollen, taken en verantwoordelijkheden. Vertrekpunt is een overzicht met relevante (inter) nationale en lokale activiteiten die elders zijn uitgevoerd en als positief werden ervaren of die bewezen effectief zijn. Dit overzicht wordt aangevuld met activiteiten waarmee de organisaties in het betreffende gebied al bekend zijn. Daarna volgt een proces van gezamenlijk prioriteren en uitwerken van activiteiten.

PROCESEVALUATIE: VERHALEN ÉN CIJFERS COMBINEREN

Procesevaluatie geeft niet alleen inzicht in de effecten van beleid, maar ook in de verhalen achter de cijfers. In het kader van de transitie jeugdzorg voeren gemeenten veel pilots uit.

EFFECTENARENA: INZICHT IN MAATSCHAPPELIJKE OPBRENGSTEN

Bent u benieuwd naar de maatschappelijk opbrengsten van een interventieprogramma en welke partijen er allemaal hun voordeel mee (kunnen) doen? Of wilt u beter onderbouwde verantwoording van uw beleidskeuzes kunnen geven? De EffectenArena helpt om deze aspecten boven tafel te krijgen én biedt een vertrekpunt om opbrengsten in euro's door te rekenen.

De discussie in de EffectenArena raakt altijd de kern van het project en biedt naast informatie ook een bijdrage aan de betrokkenheid bij het project en versterking van de samenwerking.

Ervaringen uit Buurtzorg Jong Putten

AGORA voerde een procesevaluatie uit rond een pilot van Buurtzorg Jong in de gemeente Putten. Een jaar lang volgden we het uitvoeringsproces en hielden we onder meer de aanmeldingsgegevens bij van gezinnen bij Buurtzorg Jong. Zo bleek bijvoorbeeld dat de meeste gezinnen (44 van de 82) door scholen werden aangemeld en bijna een kwart (21) via de gezondheidszorg. Zeven gezinnen meldden zichzelf aan en de resterende tien werden aangemeld door 'overige instanties'.

Daarnaast brachten we de verhalen van vijf gezinnen in kaart door middel van interviews met ouders, jongeren en betrokken hulpverleners. Een van de moeders gaf aan: "Ze sluiten het hulptraject wel af, maar ze laten je niet los. Als jij het nodig hebt dan kun je het zo laten weten, en dan zijn ze er weer."

Door cijfers met verhalen te combineren, schetsten we een completer beeld van de uitvoering van de pilot. De uitkomsten van de evaluatie gaven vervolgens richting aan het lokale jeugdbeleid.

Ervaringen uit Gezond Ouder Worden

AGORA deed ervaring op met de EffectenArena in het project Gezond Ouder Worden. Samen met lokale partners op het gebied van wonen, zorg en welzijn vonden er verschillende discussies plaats over activiteiten, investeerders, effecten en incasseerders. Het instrument is met enthousiasme ontvangen: deelnemers vonden het leuk en waardevol om met de EffectenArena een totaalplaatje te krijgen van het project.

Ervaringen uit Wijkgericht werken in Epe

De gemeente Epe streeft – samen met de woningstichting, thuiszorg en twee stichtingen voor welzijnswerk – naar grotere leefbaarheid in wijken. Leefbaarheid is een breed begrip en kan op veel manieren worden verbeterd. Henriëtte Hoeven: "We boden ondersteuning bij het opstellen van de gezamenlijke, realistische doelenboom, die in samenwerking met Wageningen Universiteit cijfermatig onderbouwd is. Door deze aanpak wijzen alle neuzen in dezelfde richting en kunnen betrokken partijen gericht werken aan een leefbaarder Epe".

Ervaringen uit Gezond Ouder Worden

Deelnemers uit de werkgroepen van het project zijn unaniem positief over de methode. Het werken met de ActiviteitenDialog gaf direct inzicht in bestaande activiteiten, mogelijkheden voor nieuwe activiteiten en verbindingen tussen activiteiten. Ook zorgde het voor een duidelijke rolverdeling tussen de verschillende organisaties en deelnemers. Bijkomend effect was de betrokkenheid en het enthousiasme bij leden van de werkgroepen door de dynamiek van de discussies.

EFFECTEVALUATIE: ZICHT OP EFFECT VAN BELEID EN INTERVENTIES

Effectevaluaties geven inzicht in het effect van beleid en interventies. Het geeft onder meer antwoord op de vraag of een project dat een gemeente financiert of uitvoert wel het gewenste effect heeft en maakt inzichtelijk wat de opbrengst van gemeentelijk beleid is. Ook kan het helpen om projectfinanciering te verantwoorden of een verzoek voor projectvoortzetting te onderbouwen.

Ervaringen uit Alcoholmatiging Jeugd

Op basis van E-MOVO-cijfers, deed AGORA onderzoek naar het effect van het project Alcoholmatiging Jeugd op het alcoholgebruik van jongeren in de regio Achterhoek. Sofieke van Oord-Jansen: "Om te kunnen vaststellen of de interventie leidde tot minder alcoholgebruik onder jongeren, vergeleken we de regio Achterhoek met een referentieregio." Inge Bos-Oude Groeniger: "Uit de effectevaluatie kwam naar voren dat het project leidde tot een duidelijke afname onder tweedeklassers."

Wij verstrekken belangrijke achtergrondinformatie voor beleid:

- Voor de gemeente Ede voerden we een literatuurstudie uit ter onderbouwing van het beleid gericht op de bevordering van gezond eten en bewegen door bijstandsgerechtigden.
- Voor Diabeteszorg Oude IJssel voerden we een populatie-analyse uit die inzicht biedt in het vóórkomen van risicogroepen (bijv. personen met diabetes) en een prognose geeft van toekomstig zorggebruik. Zorgaanbod en zorgvraag kunnen zo beter op elkaar afgestemd worden.

BORGING: PROJECTRESULTATEN BEHOUDEN

Hoe kan een project op de lange termijn worden geborgd? En wat is het juiste moment om over borging van een project na te denken? AGORA helpt uw projecten te borgen en resultaten te behouden.

Bij een project gaat vaak veel aandacht uit naar de uitvoering, ofwel implementatie. Gezien deze inspanningen lijkt het logisch ook tijdig over een goede borging van het project na te denken om de resultaten te behouden. Toch blijkt dat in veel gevallen onvoldoende te gebeuren.

Ervaringen uit Alcoholmatiging Jeugd

Voor het project Alcoholmatiging Jeugd onderzochten we wat bekend is over het borgen van projecten. Vanuit een borgingsmodel ontwikkelden we een aanpak waarin aspecten zoals draagvlak, samenwerking en monitoring zijn vertaald in concrete activiteiten en afspraken. Deze aanpak is ook toepasbaar in andere projecten.

Neem contact met ons op!

Wilt u gebruik maken van onze expertise?
Of wilt u meer weten over het werk van AGORA of
heeft u vragen? Neem dan contact met ons op.

Contact

Annemien Haveman-Nies
Coördinator Academisch Werkplaats AGORA
E-mail: a.haveman@ggdnog.nl
Website: www.aw-agera.nl

Voor specifieke ondersteuning bij evaluatievragen kunt
u terecht bij het Evaluatiebureau Publieke Gezondheid.

Contact

E-mail: info@evaluatiebureau.nl
Website: www.evaluatiebureau.nl

AGORA
Academische werkplaats